# ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทกับการเพิ่มทุนทางสังคมของชุมชนสะพลี*

วิษฬาห์ ชีวะสาธน์

**บทคัดย่อ**

บทความนี้วิเคราะห์ถึงผลกระทบในทางบวกจากปฏิบัติการของแนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทต่อการเพิ่มทุนทางสังคมของชุมชนเป้าหมาย ผลการศึกษา พบว่า การที่ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทแสดงความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม โดยเผยแพร่และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ให้กับชุมชนในเรื่องของเกษตรอินทรีย์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ตลอดจนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้น นอกจากจะทำให้มีภาพลักษณ์ทางธุรกิจที่ดี มีลูกค้ามากขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตและควบคุมคุณภาพของผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ได้แล้ว ยังทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเพื่อการผลิตทางด้านเกษตรอินทรีย์ มีการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และที่สำคัญคือ การเพิ่มความไว้เนื้อเชื่อใจ อันเป็นรากฐานที่สำคัญของทุนทางสังคมภายในชุมชน และระหว่างชุมชนกับธุรกิจชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทไปในเวลาเดียวกันด้วย

**คำสำคัญ**: ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม ทุนทางสังคม ชุมชนสะพลี

---

* ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนามนุษย์และสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549 เรื่อง “บทบาทขององค์กรธุรกิจในการส่งเสริมการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา: กรณีศึกษาความร่วมมือของชุมชนสะพลีกับชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท”

# Corporate Social Responsibility of Chumphon Cabana Resort and the Promotion of Social Capital in Saplee Community

Wissara Cheewasarth

## Abstract

The paper analyzes positive consequences of the implementation of the Corporate Social Responsibility (CSR) in promotion of social capital in targeted community. The result shows that “Chumphon Cabana Resort” has shown its’ social responsibility via promoting organic agriculture, developing the learning center on organic farming and ecological tourism as well as using the concept of Sufficiency Economy in the business. The outcomes of CSR had been not only improving its image, but also attracting more customers, reducing costs and allowing it to control the quality of organic agricultural products, and making significant impacts on Saplee community in organizing groups and networks of organic production as well as making members learn while participating in their community development. More importantly, the trust which is the basis of social capital among the community members and between the community and Chumphon Cabana Resort also increased significantly.

**Keywords:** Corporate Social Responsibility (CSR), Social Capital, Saplee Community

## I. ความนำ

ในการพัฒนาประเทศจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทเป็นองค์กรธุรกิจหนึ่งที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับสถานที่พักตากอากาศ ตั้งอยู่บริเวณหาดทุ่งวัวแล่น ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ร่วม 30 ไร่ นับตั้งแต่ธุรกิจประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 เพื่อรักษาธุรกิจให้อยู่รอด ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทเป็นองค์กรธุรกิจได้ปรับตัวโดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบกับความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม (Corporate Social Responsibility-CSR) มาใช้ในการบริหารธุรกิจ โดยปรับปรุงพื้นที่เพื่อการเกษตรอินทรีย์และใช้ผลผลิตในรีสอร์ท ต่อมาได้เผยแพร่แนวคิดกับพนักงานของรีสอร์ทและชุมชนโดยรอบ สร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์และรับซื้อผลผลิตจากเครือข่าย และสร้างศูนย์กสิกรรมธรรมชาติเพลิน ให้เป็นสถานที่สามารถเผยแพร่ความรู้ต่างๆ และเป็นที่สาธิตทดลองให้กับชาวบ้านหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ในพื้นที่ของรีสอร์ท การดำเนินงานของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทกับชุมชน จึงสะท้อนให้เห็นการที่องค์กรธุรกิจเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน และทุนทางสังคมของชุมชน

บทความนี้จะวิเคราะห์ให้เห็นถึงผลกระทบจากปฏิบัติการของแนวคิดดังกล่าวต่อการเพิ่มทุนทางสังคมของชุมชนสะพลี ซึ่งเป็นชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท โดยจะนำเสนอเป็น 5 ส่วน โดย ส่วนแรกจะเป็นการทำความเข้าใจสาระสำคัญของแนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม ส่วนต่อไปจะเป็นการขยายความให้เห็นถึงปฏิบัติการ CSR ของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท และการวิเคราะห์ผลของปฏิบัติการของ CSR ต่อทุนทางสังคมในชุมชนสะพลี และผลของ CSR ต่อธุรกิจของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทเอง ก่อนจะสรุปในส่วนสุดท้าย

## II. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม

แนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมเริ่มเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับโลกมากขึ้น นับตั้งแต่มีการประชุมระดับโลกครั้งแรกที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ในปี 2535 ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) อันเป็นการเรียกร้องในเรื่องของการเอาใจใส่ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือการมุ่งเน้นแต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว การพัฒนาที่รวมถึงความรับผิดชอบทางสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility-CSR) ได้ทวีความเข้มข้นและจริงจังเมื่อองค์กรความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้บรรจุเรื่องความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมไว้ในแนวทางการปฏิบัติสำหรับวิสาหกิจข้ามชาติในปี 2543 ไม่เพียงแต่เสนอแนะให้วิสาหกิจข้ามชาติคำนึงถึงความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมในองค์กรเอง หากแต่ยังเสนอให้วิสาหกิจเหล่านี้ติดต่อค้าขายกับเฉพาะคู่ค้าที่มีความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมด้วย หากธุรกิจใดที่ไม่มีความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม เช่น การผลิตที่สร้างปัญหาให้สิ่งแวดล้อม การใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม ผลิตภัณฑ์ที่สร้างปัญหาต่อสังคมจะไม่สามารถติดต่อค้าขายกับวิสาหกิจที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศสมาชิก OECD ได้อีกต่อไป (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549:122-123)

ขณะเดียวกันในการประชุม World Economic Forum ประจำปี 2542 นาย Kofi Annan เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้เรียกร้องให้องค์กรธุรกิจในทุกประเทศแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก โดยเสนอบัญญัติ 9 ประการ ที่เรียกว่า “The UN Global Compact” ซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวดหลัก คือ หมวดสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน และสิ่งแวดล้อม และต่อมาได้เพิ่มบัญญัติที่ 10 คือ หมวดการต่อต้านคอรัปชั่นไว้ด้วย ในปัจจุบันมีองค์กร ธุรกิจจากทั่วโลกเป็นสมาชิกของ UN Global Compact

รวม 1,861 บริษัท (บริษัทในประเทศไทย 13 บริษัท) (ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อสังคม, ออนไลน์)

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2549:43) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ไว้ว่า เป็นการดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ทั้งในระดับใกล้และไกลด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สังคมใกล้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับองค์กรโดยตรง เช่น พนักงาน ครอบครัวของพนักงาน ลูกค้า คู่ค้า ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ส่วนสังคมไกล คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม เช่น คู่แข่ง ประชาชนทั่วไป

การรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันในหลายๆ ด้านและหลายๆ มิติ ดังนั้น หากองค์กรธุรกิจต่างหันมาให้ความสนใจและเห็นถึงความสำคัญในด้านสังคมมากขึ้น สังคมจะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท เป็นองค์กรธุรกิจหนึ่งที่ได้นำแนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมมาใช้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดของปฏิบัติการของ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทในส่วนต่อไป

## III. ปฏิบัติการ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมที่อยู่รายรอบชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของรีสอร์ท ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นไปมากกว่าความสัมพันธ์ปกติกับชุมชนอื่น โดยนับตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทได้ปรับตัวเป็นองค์กรธุรกิจที่ทำงานร่วมกับชุมชนทั้งในรูปแบบของการส่งเสริม การพัฒนาและการสนับสนุนช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ มากขึ้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างแบบอย่างจากการบริหารจัดการภายในรีสอร์ท

ให้มีการสร้างผลผลิตโดยใช้เกษตรอินทรีย์ และสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น มีการขยายแนวคิดดังกล่าวผ่านพนักงานซึ่งเป็นคนในพื้นที่ และต่อมามีการเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร ความรู้ทางด้านการทำธุรกิจ ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้กับชุมชน ซึ่งแม้ว่าชุมชนหรือชาวบ้านจะมีความรู้ความสามารถเดิมอยู่บ้างแล้ว แต่ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทได้เข้าไปช่วยเป็นผู้ดูแลและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถนำเอาศักยภาพของตนที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น เช่น การทำการเกษตรแบบปลอดสารพิษ เดิมชาวบ้านใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของตนในการทำการเกษตร ใช้ระบบนิเวศน์ในการดูแลผลผลิตให้แมลงบางชนิดกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีแบบธรรมชาติ และใช้พืชบางชนิดมาสกัดเป็นยาฆ่าแมลง ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ชาวบ้านเรียนรู้สั่งสมสืบต่อๆ กันมา กล่าวได้อีกนัยหนึ่ง ปฏิบัติการ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทในชุมชนสะพลี ก็เป็นการผลักดันให้เกิดการนำเอาภูมิปัญญาและความรู้เดิมที่ถูกต้องและปลอดภัยมาปรับใช้ในการเกษตรมากขึ้นเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจาก ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตเกษตรปลอดสารเคมีแล้ว ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท ยังรับซื้อผลผลิตจากเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มนี้ด้วย โดยทั่วไป การซื้อขายผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพสินค้า แต่เป็นที่น่าสนใจว่า ในการซื้อ-ขายผลผลิตจากเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทไม่ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าว่าเป็นผลผลิตที่ปลอดจากสารเคมีหรือมีปลูกแบบอินทรีย์อย่างชัดเจน แต่อาศัยความไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างผู้ผลิตกับผู้รับซื้อซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันและรู้จักกันมานาน เป็นการรับประกันผลผลิตเหล่านั้นแทน

**IV. ผลจาก CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทต่อทุนทางสังคมในชุมชน**

ทุนทางสังคมในที่นี้ หมายถึง ชุดค่านิยมที่ไม่เป็นทางการ และบรรทัดฐาน/จารีตร่วมกัน (norms shared) ของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน ทุนทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในสังคม ได้แก่ ความไว้วางใจ บรรทัดฐาน/จารีต และความเป็นเครือข่ายที่ปรากฏขึ้น ล้วนเป็นทุนทางสังคมของชุมชนทั้งสิ้น (Fukuyama, อ้างถึงใน วรวุฒิ โรมรัตน์พันธ์, 2548) โดยทุนทางสังคมแบ่งเป็นสองประเภท คือ

1. ทุนทางสังคมภายใน (cognitive social capital) เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความเชื่อ ทัศนคติ มองเห็นและประเมินได้ยาก เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจกัน (trust) ความเกื้อกูลกัน (reciprocity)

2. ทุนทางสังคมภายนอก (structural social capital) เป็นเรื่องของบทบาท พฤติกรรม การกระทำหรือความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของเครือญาติ เครือข่าย องค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีลักษณะที่มองเห็นได้ง่าย เช่น กลุ่มออมทรัพย์ องค์กรปกครองท้องถิ่น ชมรม เป็นต้น รวมถึงสถาบันในรูปของกฎของการเล่นเกม (Rule of the game) เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ

ทุนทางสังคมสามารถช่วยให้เกิดการเพิ่มศักยภาพของการทำงาน ขณะเดียวกันก็สามารถลดต้นทุนการทำงานได้ ซึ่งการรวมกลุ่มกันทำงานจะก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หรือการต่างตอบแทนทำให้ชุมชนเข้มแข็งและเกิดความไว้วางใจระหว่างกันของคนในเครือข่าย ในขณะเดียวกัน ส่งผลให้มีการติดต่อและเกิดระบบข้อมูลข่าวสาร มีการนำความสำเร็จร่วมกันในอดีตมาใช้ประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือในอนาคต และช่วยให้คนในชุมชน มีทางเลือกมากขึ้นในการพัฒนาชีวิตของตน หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

ในกรณีของชุมชนสะพลี ทุนทางสังคมของชุมชนเป็นเรื่องของความไว้เนื้อเชื่อใจ ความร่วมมือและการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของชุมชน

โดยทั่วไป ชุมชนสะพลีเป็นชุมชนเกษตรกรรม คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ภายในชุมชน มีความใกล้ชิดกัน เรียกได้ว่าเหมือนเป็นญาติกันทั้งชุมชน โดยจะรู้จักกันตั้งแต่ปู่ย่าตายายไปจนกระทั่งรุ่นหลาน ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมในชนบทที่มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ลักษณะเช่นนี้ ถือเป็นทุนทางสังคมดั้งเดิมของชุมชนสะพลีนั่นเอง

เมื่อชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทหันมาทำงานร่วมกับชุมชน โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพและส่งเสริมด้านเทคโนโลยีรวมถึงการรับซื้อผลผลิตจากชุมชน ตลอดจนการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวที่สนใจในวิถีชีวิตของคนในชุมชนเข้าไปสัมผัสเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการทำนาทำสวนก็ตาม แม้ว่าระยะเวลาที่เข้าไปศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนจะเป็นช่วงระยะเวลาที่สั้นๆ แต่ก็สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง จากการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวลักษณะนี้เป็นการนำโอกาสต่างๆ เข้าไปให้กับชุมชน กิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นนอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลินในการท่องเที่ยวแล้วยังทำให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนด้วย ขณะเดียวกันยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนอีกด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสะพลีกับชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทมีความน่าสนใจในลักษณะที่เป็นการอาศัย “ความไว้วางใจ” อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุนทางสังคมเป็นเครื่องรับประกันมาตรฐานสินค้า สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวบ้านในชุมชนกับองค์กรธุรกิจ ที่นอกจากจะแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจแล้ว ยังมีการใช้ทุนทางสังคมเข้ามาใช้ในการค้าด้วย

นอกจากนี้จากการที่ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทนำแนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมมาปรับใช้กับชุมชนสะพลีก่อให้เกิดผลกระทบต่อทุนทางสังคมของชุมชนสะพลีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นทุนทาง

สังคมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้รับรู้ระหว่างกัน และทำให้เกิดการยอมรับร่วมกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่สำคัญ คือ

1. ก่อให้เกิดการรวมตัวกันของชาวบ้านในชุมชนสะพลีในการจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ข้าว นอกจากชาวบ้านจะมีอำนาจต่อรองราคาผลผลิตกับคู่ค้าแล้ว การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าวยังสามารถทำได้ง่ายขึ้นด้วย ขณะเดียวกันชาวบ้านที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ก็จะได้ปันผลจากสหกรณ์เป็นรายปี ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะมีโอกาสซื้อพันธุ์ข้าว และขายผลผลิตก่อนผู้ที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งต่อชุมชนและชาวบ้าน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการเรียนรู้ที่จะนำทุนทางสังคมของชุมชนตนเองมาปรับใช้กับการดำเนินธุรกิจ โดยใช้วิธีการการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาในตลาดนั่นเอง

2. ก่อให้เกิดใช้กลไก “ความไว้วางใจ” อันเป็นรากฐานที่สำคัญของทุนทางสังคมมาเอื้อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะการใช้ “ความไว้วางใจ” เป็นกลไกในการรับประกันคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ระหว่างชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท กับชุมชนสะพลี ในด้านหนึ่งนอกจากแสดงถึงการพัฒนาทุนทางสังคมระหว่างองค์กรธุรกิจกับชุมชนแล้วยังเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาความไว้วางใจในชุมชนเองด้วย

ทุนทางสังคมช่วยให้เกิดการเพิ่มศักยภาพของการทำงานขณะเดียวกัน ก็สามารถลดต้นทุนการทำงานได้ ซึ่งการร่วมกลุ่มกันทำงานจะก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หรือการต่างตอบแทนทำให้ชุมชนเข้มแข็งและเกิดความไว้วางใจระหว่างกันของคนในเครือข่าย ในขณะเดียวกันส่งผลให้มีการติดต่อและเกิดระบบข้อมูลข่าวสาร มีการนำความสำเร็จร่วมกันในอดีตมาใช้ประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือใน

อนาคต และช่วยให้คนในชุมชนมีทางเลือกมากขึ้นในการพัฒนาชีวิตของตน หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ

การที่ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนไม่ว่าจะเป็นการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำสวน หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ล่องแก่งที่อำเภอพะโต๊ะ นาข้าวที่อำเภอปะทิว สวนเกษตรอินทรีย์ที่บ้านทุ่งหงษ์ อำเภอเมือง เป็นต้น ทำให้ชุมชนสะพลีมีรายได้จากการทำกิจกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้น

นอกจาก CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทจะทำให้เกิดการพัฒนาทุนทางสังคมข้างต้นแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบที่น่าสนใจอีกหลายประการดังนี้

1. ก่อให้เกิดการรื้อฟื้นภูมิปัญญาเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวพื้นบ้าน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญต่อระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เนื่องจากภูมิปัญญาเหล่านั้นสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ระบบนิเวศน์ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน การอนุรักษ์ความหลากหลายของพันธุ์ข้าวพื้นบ้านถือเป็นการอนุรักษ์ฐานอาหารของชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความมั่นคงทางอาหารและนำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

2. ชุมชนเกิดการพัฒนา และสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น เนื่องจากชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทเข้าไปส่งเสริมในเรื่องของการให้ความรู้และสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งทางชุมชนยังขาดสิ่งเหล่านี้อยู่ แม้ว่าชุมชนจะมีเทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาเดิมอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้ถูกวิธีและเหมาะสม ทางชุมพรคาบาน่ารีสอร์ททำหน้าที่เป็นทั้งตัวกระตุ้นและคอยส่งเสริมให้ชุมชนนำความรู้และเทคโนโลยีเหล่านั้นที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ โดยยึดหลักการที่ว่าให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งที่ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทเข้าไปให้การสนับสนุนมีตั้งแต่การนำความรู้ทางด้านการเกษตร ความรู้ทางด้านการทำธุรกิจ และความรู้

ทางด้านเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ชุมชนหรือชาวบ้านเองก็มีความรู้ความสามารถเดิมอยู่บ้างแล้ว ซึ่งชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทได้เข้าไปช่วยเป็นผู้ดูแลและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถนำเอาศักยภาพของตนที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การทำการเกษตรแบบปลอดสารพิษไม่ใช้สารเคมี เดิมชาวบ้านใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของตนในการทำการเกษตร ใช้ระบบนิเวศน์ในการดูแลผลผลิตให้แมลงบางชนิดกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีแบบธรรมชาติ และใช้พืชบางชนิดมาสกัดเป็นยาฆ่าแมลง ทั้งหมดเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ชาวบ้านเรียนรู้สั่งสมสืบต่อๆ กันมา นอกจากผลผลิตจะปลอดสารเคมีแล้วสุขภาพของเกษตรกรก็ปลอดภัยด้วย ดังนั้น สิ่งหนึ่งที่ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท พยายามส่งเสริมให้เกิดกับชุมชน คือ การนำเอาภูมิปัญญาและความรู้เดิมที่ถูกต้องและปลอดภัยมาปรับใช้ในการเกษตรมากขึ้น ถือได้ว่าเป็นการนำทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่มาพัฒนาต่อยอดในการพัฒนาชุมชนต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงทุนทางสังคมของชุมชนได้เป็นอย่างดี การที่องค์กรธุรกิจและชุมชนเห็นถึงความสำคัญของทุนทางสังคมที่ตนมีอยู่ จนสามารถปรับเปลี่ยนให้ทุนดังกล่าวสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนถือเป็นแนวทางที่แสดงถึงการรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมได้อย่างชัดเจน

## V. ผลของปฏิบัติการ CSR ต่อธุรกิจชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท

ผลจากปฏิบัติการ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท นอกจากจะทำให้ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทสามารถลดต้นทุนในการทำธุรกิจได้จำนวนหนึ่งแล้ว ยังส่งผลโดยตรงต่อการประกอบธุรกิจ ในแง่ที่ทำให้ได้รับเกิดการยอมรับ ยกย่องและเป็นต้นแบบในชุมชนและสังคมในด้านของการยอมรับทางธุรกิจและสังคม ทำให้มีโอกาสทางธุรกิจและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของผู้ทำธุรกิจด้วยขึ้น ขณะเดียวกันการยอมรับทางสังคมก็มากขึ้นด้วย

เพราะนอกจากชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทจะทำเพื่อสังคมแล้ว ยังก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทมีภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

นอกจากรางวัลรางวัลลูกโลกสีเขียวประจำปี 2549 จากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทยังได้รับการอ้างอิงในเอกสารต่างๆ ในฐานะองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นองค์กรธุรกิจที่นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจ (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น) แสดงให้เห็นถึงการยอมรับของสังคม และชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทก็สามารถเป็นต้นแบบให้กับองค์กรธุรกิจอื่นๆ นำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินธุรกิจได้เช่นกัน การที่ทางชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทได้รับรางวัลต่างๆ เป็นอีกตัวกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้มีลูกค้าต้องการมาพักที่รีสอร์ท ซึ่งพนักงานเองต่างก็กระตือรือร้นในการบริการต้อนรับลูกค้า การประชาสัมพันธ์ของทางรีสอร์ทมีตั้งแต่บอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในรีสอร์ท การออกสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ที่ต่างก็นำเสนอชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทในแง่ที่เป็นองค์กรธุรกิจหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากยิ่งขึ้น

ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทมีภาพลักษณ์ทางธุรกิจที่ดีและทำให้เกิดการยอมรับจากชาวบ้านในชุมชนและคนในสังคมว่าเป็นการทำเพื่อสังคม สามารถพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าองค์กรธุรกิจของตนเป็นองค์กรที่ช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นเพียงการโฆษณาธุรกิจนั้น ขณะเดียวกันก็สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบทั้งในทางตรงและทางอ้อม ส่งผลให้ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท มีโอกาสทางธุรกิจเพิ่มขึ้น เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงภายในวงสังคมและวงการธุรกิจ รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างให้กับองค์กรธุรกิจ

อื่นๆ นำเอาไปเป็นแบบอย่างในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นการประชาสัมพันธ์และเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงองค์กรธุรกิจของตนให้เป็นที่รู้จักของผู้คนมากขึ้นด้วยอีกทางหนึ่ง

ในขณะเดียวกันชุมชนก็เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เช่น ทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตและมีความมั่นคงทางอาชีพที่ดีขึ้น ทำให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้เช่นกัน การที่ชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงการยอมรับของนักท่องเที่ยวต่อชุมชน ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันการพัฒนาชุมชนทำให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของชุมชน ทำให้สภาพทางสังคมในด้านต่างๆ ของชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

## VI. สรุป

ความหมายที่สำคัญของความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมคือการดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม จากปฏิบัติการ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทในชุมชนสะพลี เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของ CSR ที่เกิดทั้งกับองค์กรธุรกิจเองและเกิดขึ้นกับชุมชน เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันภายในชุมชนขึ้น ชุมชนเองได้รับความรู้ต่างๆ จากชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท ส่วนชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งถือเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทน

สำหรับผลกระทบของ CSR ของชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทต่อทุนทางสังคมของชุมชนสะพลีนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นผลกระทบที่ไม่อาจเห็นได้ชัดเจนเสียทีเดียว แต่เมื่อ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท สามารถก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น และสามารถพัฒนาความไว้วางใจ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุนทางสังคม ก็ถือเป็นผลกระทบทางบวกที่สำคัญของ CSR ขององค์กรธุรกิจ

อย่างไรก็ดี การที่ CSR ของชุมพรคาบาน่า รีสอร์ทส่งผลต่อการพัฒนาทุนทางสังคมของชุมชนสะพลีนั้น ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการที่ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของทุนทางสังคมของตนเองด้วย ดังในกรณีของชุมชนสะพลีที่หันกลับมาให้ความสำคัญกับข้าวพันธุ์พื้นเมืองหรือข้างพันธุ์เหลืองปะทิวนั้น นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงสายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองดังกล่าวให้กลายเป็นพันธุ์ข้าวเศรษฐกิจต่อไป ความเสื่อมถอยของทุนทางสังคมของชุมชนก็จะไม่เกิดขึ้น ทุนทางสังคมเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งโดยร่วมกันคิดร่วมทำโดยแต่ละคนต่างมีความไว้เนื้อเชื่อใจและความผูกพันซึ่งกันและกัน ซึ่งองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรมและองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคมในที่สุด

**บรรณานุกรม**

กองทุนสนับสนุนการวิจัย. สำนักงาน, **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2549.

**ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อสังคม.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.exim.go.th/doc/research/ article/CSR.pdf (20 เมษายน 2550)

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. ประชาคมวิจัย. 6 (มีนาคม-เมษายน 2549) : 43.

วรวุฒิ โรมรัตนพันธ์. **ทุนทางสังคม**. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2548.

วิษฬาห์ ชีวะสาธน์. **บทบาทขององค์กรธุรกิจในการส่งเสริมการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา :กรณีศึกษาความร่วมมือระหว่างชุมชนสะพลีกับชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.